

KULTÚRA || HÍRLEVÉL || 63.

2024. MÁRCIUS 1.

Széles Tamás nagykövet
Los Angeles-i magyar főkonzul

„Selymit a barka
már kitakarta,
sárga virágját bontja a som.
Fut, fut az áram
a déli sugárban
s hőkken a hó a hideg havason.”
(Áprily Lajos: Március)

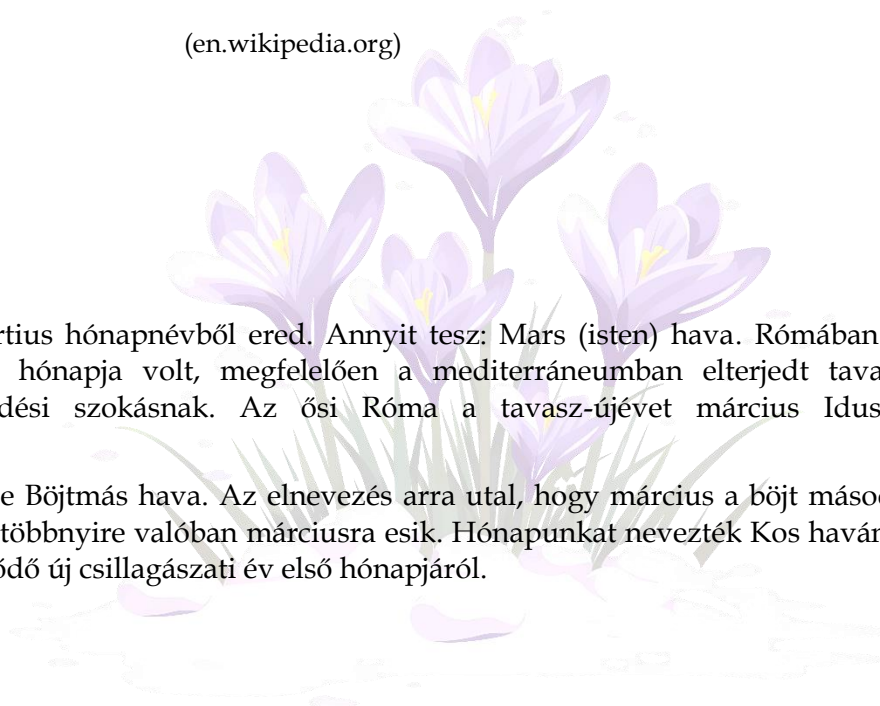
(en.wikipedia.org)

Március

Az elnevezés a latin Martius hónapnévből ered. Annyit tesz: Mars (isten) hava. Rómában az ősidőkben az év kezdő hónapja volt, megfelelően a mediterráneumban elterjedt tavaszi napéjegyenlőségi, évkezdési szokásnak. Az ősi Róma a tavasz-újévet március Idusán, holdtöltekor ünnepelte.

Március régi magyar neve Böjtmás hava. Az elnevezés arra utal, hogy március a böjt második hónapja. A nagyböjt java többnyire valóban márciusra esik. Hónapunkat nevezték Kos havának is a március 21-ével kezdődő új csillagászati év első hónapjáról.

(forrás: oszk.hu)

Bertha Bulcsu: Táj és évszakok (részlet)

Márciusban benépesültek a hegyoldalak. Megkezdődött a szőlők nyitása, aztán a metszés, karóigazítás. A diófák alsó ágairól a nyitnikék erősen biztatták a gazdákat, hogy „nyit-ni-kék... nyit-ni-kék”. De a gazdák ezt a madarak nélkül is tudják. A napsütötte lejtőkön javában csattogott a kapa, s fokozatosan kézbe kerültek a metszőollók is. A metszést, aki csak teheti, maga végzi el. A metszés a legkényesebb munka a szőlőben. Mert nem mindegy az, hogy rövid vagy hosszú csapra vágják vissza a vesszőket. Van olyan fajta, ahol az alsó szem terméketlen, s van olyan, ahol még a sárszemekből is fürtök fakadnak. A juhfark rövidcsapra metszve is bőtermő, a leánykát viszont ajánlatos hosszú csapra, vagy szálvesszőre metszeni. A szőlőjét mindenki maga ismeri. Csak a gazda tudja, hogy melyik vágóban milyen szőlője van, hol mivel pótolta a hiányokat. Az öregebb birtokosok mégis kiadják a metszést, mert egyedül már nem győzik.

(kép: pixabay)

A Debrecen Televízió 2013-ban sorozatot készített az évkör hónapjairól. A márciusit itt nézhetik meg:

<https://www.youtube.com/watch?v=kgeHWxZ8Pms>

És még néhány nézni, illetve hallgatni való:

<https://www.youtube.com/watch?v=hbXZGtmoNzw>

<https://www.youtube.com/watch?v=aW8JAocWVLc>

<https://www.youtube.com/watch?v=Fc9MgTK9ZCE>

https://www.youtube.com/watch?v=LrNf_itStko

Gergely nap

A régi rómaiaknál március az év első hónapja volt, az elnevezése a harcias természetű Mars istenhez kapcsolódik. Talán ezért is tekintették a rómaiak ezt a hónapot kedvezőnek a háborúk indítására. A középkorban a Gergely-nap tavaszkezdő, meleg váró nap volt. A Julianus-naptárban erre a napra esett a tavaszi nap-éj egyenlőség is. A nap ünneplését IV. Gergely pápa rendelte el 830-ban, aki elődjét, I. (Nagy) Gergely pápát, az iskolák alapítóját, a gregorián éneklés megteremtőjét az iskolák patrónusává tette.

(kép: ma7.sk)

Régen ezen a napon a gyerekek acélt és tűzkövet tartva a kezükben, körbejárták a házakat és a következő szavakkal köszöntek be: „acélt hoztam, tüzet ütöttem kegyelmeteknek.” Az acélt úgy vágták földhöz, hogy az egy darabig forogjon, megidézve vele a tavaszba forduló napot. A Gergely napot köszöntő fiúkat Gergelyesnek hívták. A gergelyjárás az iskolás gyermekek toborzó és adománygyűjtő színjátéka volt. Az

énekhez kapcsolódhatott a szereplők tréfás bemutatkozása, továbbá jókívánságmondókák és tréfás adomány kérés. Gergely napján vetélkedőket is tartott a diákság, diákpüspököt is választottak Gergely emlékére, a gyermekek katonást játszottak, a várost, falut körül lovagolták. "Szent Gergely vitézei" verselve, énekelve új diáktársakat toboroztak az iskolákba.

(kép: magyarmuhely.com)

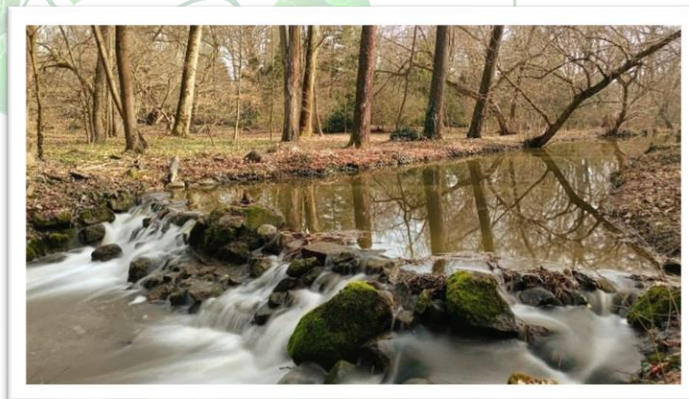
A naphoz számos megfigyelés és jóvendölés is kötődik. Úgy tartják, ha Gergely megrázza a szakállát, még áprilisban is hó lesz. Egy másik mondás szerint „Mátyás, Gergely két rossz ember, mert mindkét napon lehűl az idő”. A régi jóvendölés szerint, „Gergely napján zivatar, nem lesz jó idő hamar”. Megfigyelték azt is, hogy a "Gergely-napi szél, Szent György-napig él." A zalai szőlősgazdák szerint, a Gergely napján metszett tőkékről sok szőlőt lehet majd szüretelni. Az időjárástól függetlenül búzát, rozst, hüvelyeseket és palántás növényeket szokás ültetni Gergely napján.

(forrás: sokszinuvidek.hu)

Tavaszi várás a Vácrátóti Nemzeti Botanikus Kertben

A Vácrátóti Botanikus Kert, amely Budapesttől alig egy órányi távolságra fekszik, egy igazi természeti gyöngyszem, ahol a város zajától távol, a természet csodáit fedezhetjük fel. A kert, amely egész évben nyitva áll a látogatók előtt, a tavaszi hónapokban mutatja meg igazán varázslatos arcát, amikor minden életre kel, és a virágok színpompájukkal betöltik a tájat.

A botanikus kert több mint 200 éves múltra tekint vissza, alapjait 1821-ben fektették le. Eredetileg egy grófi magángyűjteményként jött létre, melynek célja a különféle növényfajok gyűjtése és tanulmányozása volt. A 19. század folyamán a kert gyorsan bővült, köszönhetően a világ különböző tájairól érkező botanikus expedícióknak, amelyek új növényfajokat hoztak ide. A kor divatjának megfelelő szentimentális tájképi kertben műromokat, malmot, mesterséges vízesést, dombokat építettek, valamint egy komplex tórendszert is kialakítottak a kerten átfolyó Sződ-Rákos patak vízének felhasználásával.

A 20. században a kert állami tulajdonba került, és hivatalosan is botanikus kertként kezdte meg működését. Ebben az időszakban jelentősen bővült a növénygyűjtemény, és a kutatási tevékenységek is intenzívebbé váltak. A kert ma hazánk egyik legjelentősebb botanikai kutatóintézménye, ahol a növénytudományi kutatások mellett nagy hangsúlyt fektetnek a növényvédelemre és a fenntarthatóságra is.

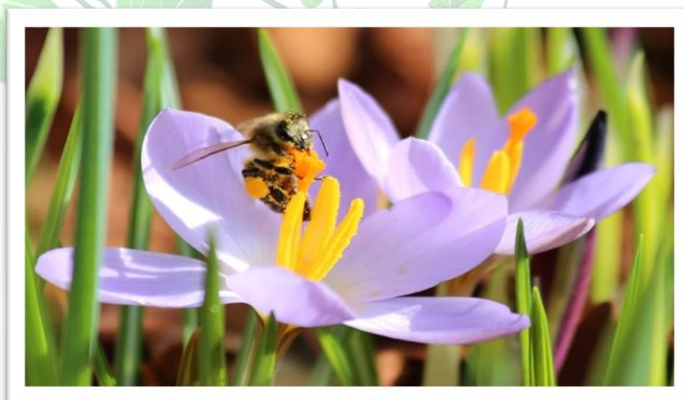

Az Iker-tó és a patak ölelésében, évszázados fák rejtékében áll az elmúlást megidéző, gótikus stílusú Múrom. Azt hihetnénk, időtlen idők óta áll itt, és aprózzák lassan a századok, pedig a kastélykert szinte legutolsó elemeként készült el 1904-ben. Eleve romnak épült, mint az a tájképi kertek korszakában teljesen természetes volt. Magyarországon is több neves kastélykertet díszített múrom, az egyik ilyen a híres Tatai Angolpark múromja. A rom, mint kertművészeti elem, már korábban is jelen volt az itáliai kertekben, de a 18. században új értelmezést és nagy figyelmet kapott.

A legfeltűnőbb kerti stíluselem a Vízimalom, amely sohasem őrölt gabonát, se nem fűrészelt, se más munkát nem végzett, csupán dísznek, kerti pihenőhelynek készült 1890-ben. Korábban nádtető borította, jelenleg egy vele egykorú épület bontott cserepe fedí. A hangulatos faépület filmek kedvelt forgatási helyszíne, melyek közül az 1943-ban Szeleczy Zita főszereplésével készült *Zenélő malom* című film után sokan így is nevezik. Átellenben a Sziklaalagút vezet ki egy tóparti hangulatos padhoz, ahonnan a Sziklás-tó vizét és környezetét szemlélhetjük.

Ahogy a hosszú tél véget ér, s a napi átlaghőmérséklet emelkedik és hosszabbodnak a nappalok, a kikeleti virágok tarka szőnyegét terítene a Nemzeti Botanikus Kert fái alá. Ezek az úgynevezett geofita növények kifejezetten akkor nyílnak, amikor a fának még nincs lombjuk, ezért a fény könnyen lejut a gyepszintre. Az út menti táblák és információs pontok segítségével a látogatók megismerhetik a kert növényvilágát, és betekintést nyerhetnek a botanikai kutatásokba is, amelyek a kert egyik fő misszióját képezik.

Látogatási információk:

A Vácrátóti Botanikus Kert egész évben várja a látogatókat, de a tavaszi hónapokban különösen ajánlott ellátogatni ide. A kert minden nap nyitva tart, február 28-ig 8-tól 16 óráig, március 1-től november 1-ig 8-18 óra között látogatható, a beltéri kiállítóterek február 28-ig 8.30-15.30, március 1-től 8.30-17.30 között, de hétfőnként az üvegházak növényvédelmi okokból zárva tartanak.

Jegyárak: felnőtt 2200 forint, felnőtt munkanapokon, hétfőtől-csütörtökig 1800 forint, nyugdíjas/pedagógus/diák 1500 forint.

A Vácrátóti Botanikus Kert nem csak egy gyönyörű hely a kikapcsolódásra és a természet felfedezésére, hanem egy olyan kulturális és tudományos intézmény is, ahol megismerhetjük és megőrizhetjük a növényvilág sokszínűségét. Tavasszal, amikor minden virágba borul, és az élet újra kezdődik, különösen érdemes felkeresni ezt a csodálatos helyet, hogy részesei lehessünk a természet megújulásának.

(képek és szöveg: csodalatosmagyarország.hu)

Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum - Sétálójeggyel nyit a Skanzen

(kép: skanzen.hu)

Budapesttől alig húsz kilométerre található a Dunakanyar kapujában, a Visegrádi-hegység és a Duna találkozásánál az ország egyik legbájosabb városkája, Szentendre. Budapestről a HÉV járataival negyven perc alatt, autóbusszal 35 perc alatt érhetünk el Szentendrére. Miután sétáltunk

egyét a városka barátságos utcácskáin, megnéztük a méltóságteljesen hömpölygő Dunát, fagyaltotunk a Szamos cukrászdában, megtekintettük a Kovács Margit kiállítást, megcsodáltuk a számos templomok egyikét a városka fölé magasodó dombról, érdemes ellátogatnunk a híres szabadtéri néprajzi múzeumba is.

A Sknazent 1967-ben alapították, azzal a céllal, hogy bemutassák a magyar nyelvterület népi építészetét, lakáskultúráját, gazdálkodását, életmódját eredeti és áttelepített épületekkel, hiteles tárgyakkal, régi településformák keretében, a XVIII. század közepétől a XX. század első feléig tartó időszakban. A 75 hektáron kilenc tájegység több mint 350 épülete tekinthető meg. A szabadtéri múzeumban étterem, pékség, portékabolt, szatócsbolt és borozó is található, sőt a Skanzen közvetlen közelében 104 férőhelyes szálloda várja vendégeit.

(kép: skanzen.hu)

A néprajzi múzeum március 2-án nyitja kapuit. Ezen a hétvégén a látogatók egységes árú sétálójegy megváltása után bebarangolhatják a múzeum hatvan hektáros területét. A körülbelül 7 kilométer hosszú sétaút során megtekinthetik az éledező természet csodálatos világát a Duna-Ipoly Nemzeti Park területén, ahol már kora tavasszal nyílnak a különböző védett növények. A családokat tematikus pihenők, szabadtéri játékok, feladványok várják, sőt a gyermekek kedvence, a Mesekert játszótér is nyitva áll a kicsinyek előtt. Izgalmas program a Magyar Madártani és Természetvédelmi Intézettel közösen kialakított tanösvény felfedezése, ahol a Madárbarát Kert program keretében nem csak a madarak etetésével kapcsolatos ismereteket sajátíthatjuk el, de a gyerekek még egy süntanyát is megcsodálhatnak.

(kép: Skanzen.hu)

Nemzeti ünnepünk, március 15-e alkalmából március 16-án és 17-én a Skanzen ünnepi programmal, játék és kézműves helyszínekkel várja a látogatókat. Gyöngyöskitűző-készítés, zászló és forgókészítés, komiszkenyér kóstolás, János Vitéz előadás is szerepel a Skanzen programjában ezen a hétvégén. A *tavaszi témahét* idén is a húsvét jegyében telik, március 28. és április 7. között különleges programokban lehet része az odalátogatóknak. A központi téma a húsvéti készülődés és a nagyhét, valamint a húsvét utáni szokások bemutatása. A hölgyek számítsanak húsvéti locsolkodásra, a gyermekek hímes tojásokra. Mesemondókkal, tojáspatkolókkal és számos más izgalmas eseménnyel várja vendégeit a szentendrei Skanzen. Ha Magyarországon járnak, feltétlen látogassanak el Szentendrére a húsvéti időszakban! További információért kattintson ide: www.skanzen.hu

Paál László

Száznegyvenöt évvel ezelőtt, 1879. március 3-án a franciaországi Charenton-le-Pontban halt meg Paál László, a magyar tájképfestészet egyik legnagyobb alakja.

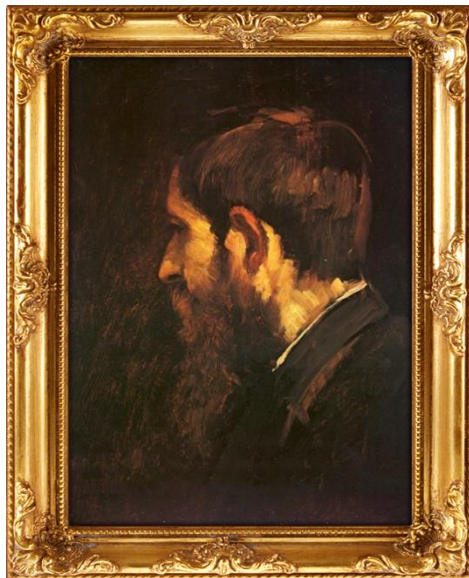
Paál László a Hunyad vármegyei Zámon született 1846. július 30-án. Édesapja, Paál József postamester volt, ami miatt a család gyakran költözött. A festő gyerekkora az Arad vármegyei Odvoson telt. Érettségét követően, apja kérésére 1864-ben Bécsben jogot kezdett tanulni. Mint az úgynevezett normális polgári foglalkozást gyakorló szülők, a postamester apa is féltette fiát a művészérettel járó kiszámíthatatlanságtól. Paál László ugyanis egészen különleges tehetséget árult el már gyerekkorában a rajzművészetben. Az aradi rajziskolában fejlesztette tudását, aztán ugyanitt, Böhm Pál festőiskolájában tanult. 1862-ben, azaz tizenhat éves korában találkozott későbbi barátjával, a szintén Aradon élő Munkácsy Mihállyal. Apja joggal féltette fiát a bizonytalan művészléttől, hiszen Paál László középiskolás korában elkezdte Erdély felfedezését, vagyis sok hazai tájképet festett.

(kép: manda.blog.hu)

1866-ban aztán az ekkor még mindig csak húszéves fiatalember végül a művészetet választotta. A Bécsi Képzőművészeti Akadémián a híres Albert Zimmermann tanítványaként készült az alkotói pályára. Lassan elindult az ismertté válás útján, néhány képét kiállításokon is el tudta helyezni. Közben ösztöndíjakhoz jutott, ezek révén Münchenben is tanulhatott, valamint Hollandiába utazhatott, majd 1870-ben, Munkácsy Mihály hívására, Düsseldorfba költözött, ahol közösen bérelt lakásban éltek. Munkácsy Mihály kérésére 1872 őszén barátja után Franciaországba költözött, ahol az év nagy részét a francia főváros melletti Barbizonban, a

fontainebleau-i erdőben töltötte folyamatos munkával. 1874-ben Munkácsy Mihály megházasodott, melyet követően kapcsolatuk lazábbá vált.

(kép: manda.blog.hu)

Paál Lászlót életében nemigen ismerték el, haláláig harcolt a pénztelenséggel. Egészen különös baleset zárta rövidre életét. 1877-ben, mosakodás közben fejét hirtelen felemelve egy gázcső ütött súlyos sebet koponyáján. Agysérülése következtében ettől fogva, egészen haláláig Paál László szinte semmit sem tudott a külvilágról. Zavarodott elmével, sokszor öntudatlan állapotban feküdt egy szanatóriumban egészen haláláig.

(kép: hung-art.hu)

A romantika és a realizmus közötti átmenet mesterének, az impresszionizmus előkészítőjének tartja Paál Lászlót a képzőművészeti szakirodalom. Művészetének jellemzői már korai műveiben megjelennek, a fény-árnyék hatások játéka, ennek minél pontosabb ábrázolása egész pályája során elkísérte. Nyilván nem véletlen a barátsága Munkácsy Mihállyal, hiszen érdeklődésük és ízlésük is közös volt. Mindketten csodálták a németalföldi mestereket, kiváltképp Rembrandtot. Míg azonban Munkácsy festményeire a drámai feszültség, a tájképfestészet nagymesterére, Paál Lászlóra különös, lírai légység volt jellemző.

(kép: manda.blog.hu)

Paál László fő műveit 1875 után készítette el, miután csatlakozott a barbizoni festőiskolához. A Paál László-hagyaték hetven képének döntő többsége ma a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona. Így a híresebb festményei, mint például a „Reggel az erdőben”, az „Erdőben”, az „Őszi hangulat – Erdőben”, valamint a talán leghíresebb, az „Út a fontainebleau-i erdőben” című festmények Budapesten vannak.

(forrás: manda.blog.hu)

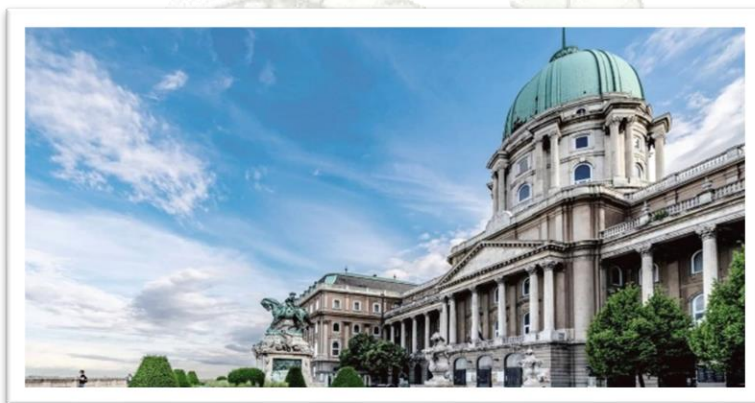

Változatok a realizmusra – Munkácsytól Mednyánszkyig

A Magyar Nemzeti Galéria „Változatok a realizmusra – Munkácsytól Mednyánszkyig” című virtuálisan is megtekinthető tárlatán kiemelt helyet kapnak Munkácsy Mihály fő művei (mint a „Siralomház” vagy a „Rőzsehordó nő”), csakúgy, mint Paál László, Deák Ébner Lajos, Fényes Adolf, Koszta József és Rudnay Gyula alkotásai.

A kiállított művészek nagy része, élükön Munkácsy Mihállyal, külföldön folytatta pályafutását, a nemzetközi művészeti életben működött, külföldi kiállításokon tett szert hírnévre és a nemzetközi műkereskedelemnek köszönhette országokon átívelő ismertségét. A nemzetközi kontextust egy-egy olyan külföldi művész teremti meg, mint Narcisse Virgilio Diaz de la Peña, aki Paál László mellett a barbizoni művésztelep egyik jelentős mestere volt.

További információ a kiállításról és jegyvásárlási lehetőség a következő linken található:

<https://mng.hu/kiallitasok/valtozatok-a-realizmusra-munkacsytol-mednyanszkyig/>

Fotóművészeti Múzeum nyílik jövőre a Városligetben

Másfél évszázad után teljesülhet az álom, 2025-ben a Városligeti fasorban álló Klösz-villában megnyílik a Nemzeti Fotóművészeti Múzeum.

1881-ben a Budapesti Hírlap hasábjain tette közzé nyílt levelét Veress Ferenc fotográfus, melyben “mindennemű fényképészeti művekből rendezett országos és állandó kiállítás” létrejöttét szorgalmazta. Ugyan kicsit sokat kellett várni rá, de jövőre megvalósulhat a 143 éves álom, és méltó helyen mutathatják be Budapest szívében a hatalmas, 700 ezer darabos gyűjtemény alkotásait. A Klösz-villában több mint ezer négyzetméternyi kiállítótér mellett szakkönyvtár, múzeumpedagógiai foglalkoztatók, és szakmai rendezvényeknek helyet biztosító előadótér is helyet kap majd. A *Nemzeti Fotóművészeti Múzeum* létrejöttével a nemzetközileg egyik

legismertebb magyar művészeti ág talál méltó otthonra. A fotógyűjtemény alapjait a Magyar Fotóművészek Szövetsége rakta le adományozás útján és a folyamatos anyaggyűjtés során több mint hétszázezer tétel gyűlt össze. Az anyag legfontosabb részét képezik a világhírnévre szert tevő André Kertész, Moholy-Nagy László vagy Robert Capa fotográfiái, de folyamatosan gyűjtik kortársak alkotásait is. Ezen túlmenően a Magyar Fotográfiai Múzeum gyűjteménye a Magyarországon alkotott és jelenleg is alkotó fotóművészek tárgyait is őrzi, és mutatja be életművüket.

További cikkek, olvasnivalók:

[Másfél évszázad után teljesült álom - Nemzeti Fotóművészeti Múzeum nyílik a Városliget közelében - Mandiner](#)

[Klősz György fotográfus villájában nyitja meg kapuit jövőre a Nemzeti Fotóművészeti Múzeum](#)

Videó:

[Magyar Fotóművészeti Múzeum nyílik 2025-ben](#)

(fotó: Klősz-villa, Liget Budapest/Palkó György)

A Millenium Házában kedvcsináló kiállítás nyílik a gyűjtemény legfontosabb alkotásaiból, melynek során a legismertebb magyar vagy magyar származású fotográfusok műveit csodálhatjuk meg. A *Mélység/Élesség - Remekművek a Magyar Fotográfiai Múzeum gyűjteményéből* című kiállítás a Magyar Fotográfiai Múzeum legféltettebb alkotásait vonultatja fel, a látogatók előre meghirdetett időpontokban tárlatvezetéssel vehetnek részt. A kiállítás több mint 150 alkotása február 2-től május 12-ig látogatható. További információt itt találhat:

www.milleniumhaza.hu

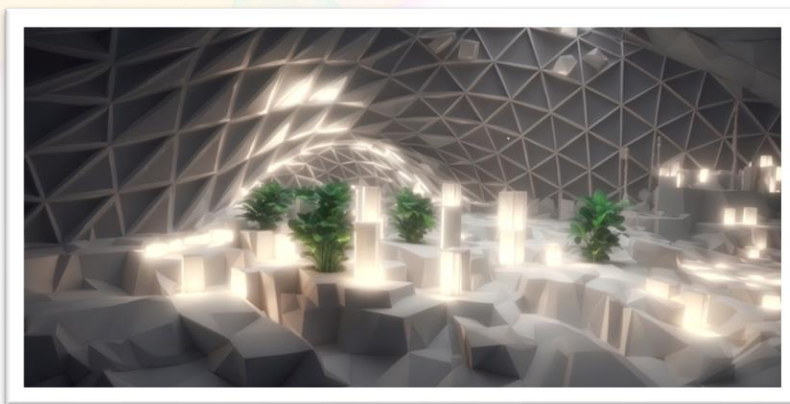
[tárlatvezetés | mélység/élesség - Remekművek a Magyar Fotográfiai Múzeum gyűjteményéből](#)

Fénydóm az állatkerti Biodómban

Az állatkerti Biodóm legújabb látványossága a Fénydóm, amely március első felében, március 1-től március 17-ig várja a nagyközönséget. Az építészeti szempontból egészen különleges, egyedi atmoszférájú Biodóm belső tereiben hazai és külföldi fényművészek több száz intelligens lámpával, projektorokkal, nagy teljesítményű diavetítő berendezésekkel életre keltett alkotásai egyedülálló fénykörnyezetet teremtenek. A mintegy másfél órás látogatói élményt kínáló fényművészeti tárlat kifejezetten a Biodóm tereibe megálmodott, helyspecifikus fényművészeti, illetve audiovizuális installációkat vonultat fel, amelyek mindegyikét valamilyen természeti jelenség inspirálta. Az alkotások nemcsak egyediek, de a különleges helyszín miatt minden más hasonló bemutatónál izgalmasabb látványt nyújtanak. Erre a cápák számára tervezett, hárommillió literes óriási akvárium a legjobb példa, amely maga is varázslatos fényművészeti alkotássá lényegül át.

A Fénydóm megnyitása lesz az első alkalom, amikor a Biodóm belső tereit a közönség nagyobb számban is megcsodálhatja, még hozzá szinte teljes egészében. A Fénydóm megrendezése is része Állatkert azon törekvésének, hogy a Biodóm területét hasznosítsa különféle, a speciális építményben műszakilag is megvalósítható események befogadásával.

További információ és jegyvásárlás a következő linken: <https://zoobudapest.com/fenydom>

Taste Balaton

2024. március 8-17. között először rendezik meg a TASTE BALATON fesztivált. Ez a szűk két hét a találkozásokról, a gasztronómiáról, a kultúráról, a Balatonról, és ezek összefonódásáról fog szólni. A fesztivál 26 kiemelt balatoni étterem, gasztróhotel, valamint borászatok, kulturális intézmények és a Balaton Bike 365 összefogásával jön létre.

Minden csatlakozó étterem különleges, csak ebben az időpontban elérhető menüvel és válogatott programokkal készül, így minden esemény egyszeri és megismételhetetlen. Közel 100 különleges program közül lehet választani, a kiemelkedő gasztroélmények mellett koncertvacsorák, könyv- és divatbemutatók, gasztroséta, kiállítások és workshopok szerepelnek a programban.

További információ a programokról: <https://tastebalaton.hu/programok/>

